

Celem projektu jest zaproponowanie nowego, interdyscyplinarnego podejścia do analizy i opisu średniowiecznej japońskiej literatury podróżniczej z naciskiem położonym szczególnie na aspekt performatywności twórczości literackiej względem miejsc i przestrzeni oraz sprawczego oddziaływania przestrzeni geograficznej na literackie *poiesis*, jak również cyrkulacje obu tych zależności w sferze szeroko rozumianego obiegu kultury. Badania mają udzielić odpowiedzi m.in. na następujące pytania: (1) W jaki sposób przedśredniowieczne opisy miejsc determinowały ich opisy w średniowiecznych dziennikach podróżniczych (*kikō*)? Jak adaptowano *utamakura* w średniowiecznych *kikō*? (2) Jak (i z jakiego powodu) *kikō* odtworzyło poetyckie miejsca i jak wpływało to na rzeczywistą przestrzeń? (3) W jakim stopniu opisywane i cytowane w dziennikach z podróży miejsca są heterotopiczne? Czy i w jakim stopniu czy są to miejsca pamięci i/lub wyobraźni? (4) Czy można dostrzec dialogiczność między wcześniejszymi wyobrażeniami literackich miejsc i przestrzeni a ich redyskrypcjami/re-kreacjami w średniowiecznych *kikō*? (5) Jeśli tak, to w jaki sposób i w jakim celu autorzy *kikō* rekontekstualizowali miejsca i przestrzenie niejapońskie (znane głównie z tradycji chińskiej) do ich rodzimej geografii literackiej? (6) Jakie praktyki kulturowe zostały zapoczątkowane pod wpływem *utamakura*, zwłaszcza w odniesieniu do średniowiecznego *kikō*?

Projekt zakłada badania tekstologiczne czterdziestu wyselekcjonowanych średniowiecznych dzienników z podróży, które powstały w okresach Kamakura i Muromachi, a także badania terenowe. W oparciu o nowoczesne narzędzia metodologiczne (geopoetyka, mapowanie literackich miejsc/przestrzeni, fenomenologiczna typologia doświadczeń turystycznych/podróżniczych) będzie możliwe zbadanie nie tylko warstwy literackiej *kikō*, ale uwzględnienie również odniesienia tego rodzaju twórczości literackiej do przestrzeni geograficznej w myśl korelacji zachodzących między *geo* a *poiesis*. Autor projektu oczekuje, iż wyniki badań w tym zakresie, wpłyną następująco na studia w zakresie średniowiecznej literatury japońskiej, ale także szerzej – wiedzy o japońskiej kulturze:

- Wprowadzą do japońskiego literaturoznawczego obiegu koncepcję geopoetyki. Obecnie ta orientacja badawcza jest niemal nieznaną i niestosowaną przez badaczy japońskich, którzy analizują dzieła literackie (zarówno klasyczne jak i współczesne) z wykorzystaniem głównie metody filologicznej czy komparatystycznej. W związku z tym wykazanie w trakcie realizacji projektu, że geopoetyczne podejście do średniowiecznych *kikō* otwiera zupełnie nowe możliwości ich analizy, interpretacji i opisu, umożliwi poszerzenie wiedzy na ich temat i wskaże potencjalnie nowe problemy badawcze. Można więc mieć nadzieję, że wyniki badań zachęcą również japońskich badaczy do rozwijania badań nad gatunkiem *kikō*.
- Zostanie zrewidowany obecny stan wiedzy na temat *utamakura*. Zjawisko epigonizacji, poprzez które przez wieki kreowano literackie obrazy miejsc i przestrzeni (szczególnie w średniowiecznych dziennikach podróży), opierało się przede wszystkim na koncepcie *utamakura*. Ten pogląd zostanie zaktualizowany i wzbogacony o nowe spostrzeżenia będące rezultatem badań wykonanych w projekcie.
- Wyniki badań będą rozstrzygające w kwestii, czy *kikō* rzeczywiście stały się najważniejszym medium budowania lokalnej i ogólnokrajowej geografii literackiej Japonii, która miała stanowić kontinuum repoetyzowanych obrazów miejsc wcześniej popularyzowanych przede wszystkim w poezji *tanka*. Uwzględniając zmiany, jakie zachodziły w średniowieczu w japońskiej literaturze, gdzie coraz większą popularność zyskiwała współkompozycja poetycka *renga*, ale także dzienniki z podróży, wykazanie głównego, acz zreaktualizowanego źródła literackich informacji o znanych miejscach będzie stanowiło cenny wkład w stan wiedzy na temat twórczości literackiej okresów Kamakura i Muromachi.
- Wykazanie w ramach projektu, że średniowieczne japońskie *kikō* są zarówno produktem, jak i generatorem obiegu relacji między przestrzenią geograficzną a twórczością literacką, będzie ważne nie tylko z perspektywy literaturoznawstwa, ale szerzej – całej humanistyki. Fakt, że w duchu performatywności geopoetyki również współcześnie świat literacki jest transferowany do świata realnego, co skutkuje włączaniem dawnej literatury do lokalnego i regionalnego obiegu kulturowego poprzez różne praktyki, wzmocni literacką (i kulturową) wartość średniowiecznych japońskich dzienników podróżniczych jako interdyscyplinarną i intermedialną twórczość.